

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/163108,Aleksander-Mazur-Reglamentacja-towarow-w-Polsce-komunistycznej.html>
26.04.2024, 21:30

Aleksander Mazur: Reglamentacja towarów w Polsce komunistycznej

W kwietniu 1981 r. reżim komunistyczny w Polsce wprowadził reglamentację mąka, ryżu i kasz. W całym okresie powojennym władze komunistyczne reglamentowały swoim obywatelom artykuły pierwszej potrzeby przez ponad dwie dekady.

Demonstranci na ulicach Grudziądza. Na niesionych przez protestujących transparentach widoczne hasła, w tym m.in. „JEDNA POLSKA JEDNA REGLAMENTACJA”. Grudziądz, październik 1981 r. (fot. zasobu AIPN)

Pierwsze próby uregulowania dystrybucji dóbr były podejmowane już w latach 1944-1949 i wynikały z konieczności ustabilizowania sytuacji w kraju w pierwszych latach powojennych. Nowa komunistyczna władza gwarantując obywatelom towary, takie jak: chleb, mąka, kasza, ziemniaki, warzywa, mięso, tłuszcze, cukier, słodycze, mleko, kawa lub herbata, sól, ocet, nafta, zapalki, mydło, a nawet wyroby dziewiarskie, była w stanie wykreować się na sprawiedliwego zarządcę i sprawnego dostawcę dóbr. Naturalnie dystrybucja przebiegała według klucza partyjnego i statusu zatrudnienia, i tym samym zawody robotnicze, jak i te oparte o pracowników inżynieryjno-technicznych, mogły liczyć na pełne pokrycie swoich zapotrzebowań. Większość społeczeństwa była jednak zdana na nie zawsze równomierny i jakościowo akceptowalny przydział towarów.

Odchodzenie od kartek - rok 1948

W latach 1947-1948, do momentu utworzenia się Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, powoli zaczynano odchodzić od systemu kartkowego. I tak, w 1947 r. zrezygnowano już z kartek na sól i naftę, a 1 stycznia 1948 r. podjęto decyzję o wyłączeniu z listy produktów także ziemniaków.

Następnie Rada Ministrów, w dniu 1 kwietnia, zniósła reglamentację na cukier, kaszę i wyroby dziewiarskie, a w październiku również na chleb, mąkę i węgiel. Ostatecznie, zgodnie z uchwałą Rady Ministrów z 11 grudnia 1948 r., z dniem 1 stycznia 1949 r. w Polsce miał przestać obowiązywać system reglamentacji. Zaczęto tworzyć nowe realia gospodarcze, zgodne z założeniami planu sześcioletniego.

Niewydolny i zmonopolizowany system ekonomiczny, oparty o gospodarkę centralnie sterowaną, nie wytrzymał nawet dwóch lat. Niestabilna sytuacja zaopatrzeniowa, wynikająca z nieprzemyślanych założeń planu sześcioletniego dążącego głównie do rozbudowy przemysłu ciężkiego (na lata 1950-1955), doprowadziła do ogromnego załamania gospodarki.

Kartki gierkowskie - 1976 rok

Najbardziej znana i ikoniczna reglamentacja, która nastąpiła w latach 1976-1989, najlepiej świadczyła o zapaści modelu gospodarki centralnie sterowanej. Zainicjowany przez I sekretarza KC PZPR Edwarda Gierka „manewr gospodarczy”, który miał za zadanie uratować gospodarkę PRL-u, m.in. poprzez ograniczenie inwestycji do tych najbardziej kluczowych przy jednoczesnym wprowadzeniu drastycznej podwyżki cen, ostatecznie nie odniósł sukcesu. Towary znikły ze sklepowych półek w zaskakującym tempie, jednocześnie rosły kolejki ustawiające się do pustych witryn w nadziei na nowe dostawy. Reformy wycofano pod wpływem protestów społecznych, gospodarka zaczęła staczać się po równi pochyłej. I tym razem władza kolejny raz postanowiła oprzeć swoje funkcjonowanie o dystrybucję dóbr. Dokonano tego 13 sierpnia 1976 r. wprowadzając bilety towarowe na zakup cukru. Niedługo potem ograniczono przydział mięsa, czekolady, margaryny, a także sera.

► [Czytaj całość na portalu przystanekhistoria.pl](http://przystanekhistoria.pl)